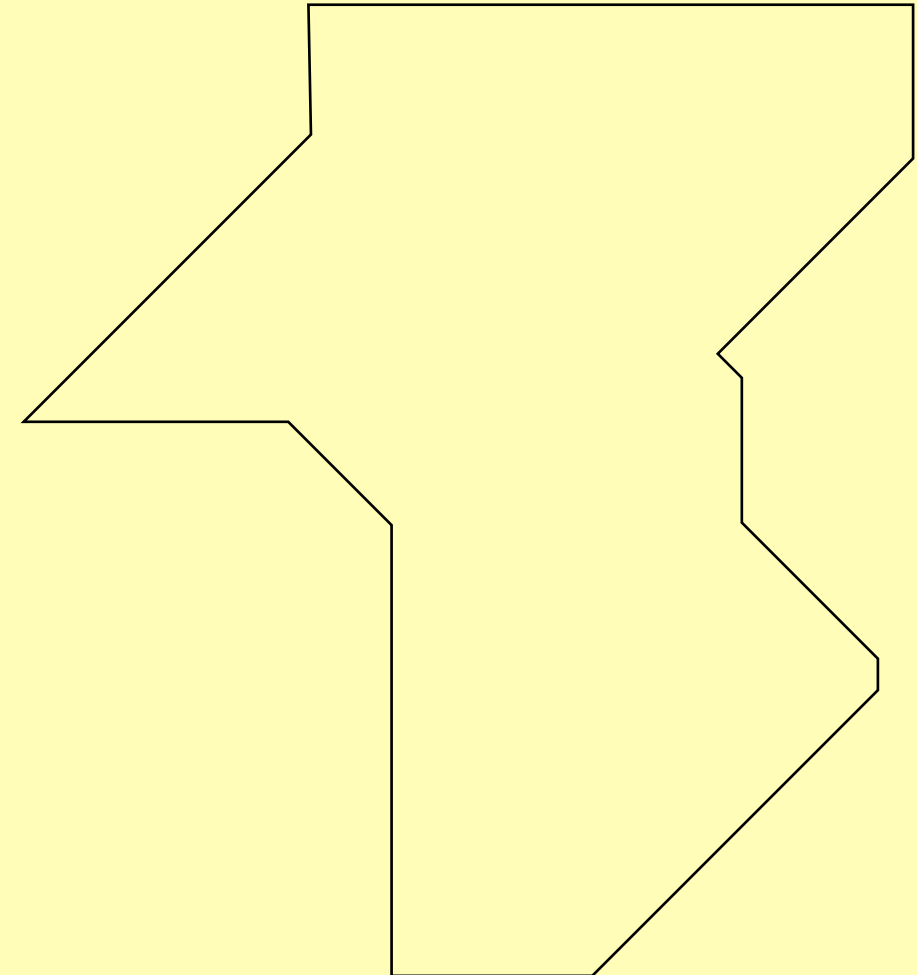


Sint-Niklaas: de stad als ecosysteem



Sint-Niklaas

Sint-Niklaas als laboratorium voor de stad van de toekomst

Waar veel Vlaamse steden worstelen met verdichting, klimaat-verandering en het behoud van open ruimte, kiest Sint-Niklaas voor een opvallend ambitieuze koers. De stad profileert zich steeds nadrukkelijker als een laboratorium voor de stad van de toekomst, waar groei, leefkwaliteit en duurzaamheid niet als tegenstellingen worden beschouwd, maar als uitdagingen die samen moeten worden opgelost.

Centraal in die visie staat het zogenaamde lobbenstad-model. Daarbij wordt de stad niet opgevat als een compacte bebouwde massa, maar als een structuur waarin stedelijke ontwikkeling en groene landschapslobben elkaar afwisselen. Deze groene vingers brengen natuur, water en verkoeling diep de stad binnen en verbinden woonwijken met het omliggende landschap. Het model vormt inmiddels de basis van het nieuwe Beleidsplan Ruimte en geldt als een van de meest uitgebreide voorbeelden van klimaatgericht ruimtelijk denken in Vlaanderen. Opmerkelijk is dat Sint-Niklaas deze visie niet beperkt tot beleidsdocumenten, maar vertaalt naar concrete projecten. De heraanleg van de Grote Markt, het grootste marktplein van België, toont hoe een historische, stedelijke ruimte kan worden omgevormd tot een klimaatadaptief landschap met bomen, waterbuffers, infiltratiezones en verkoelende verblijfsruimtes. In de Baenslandwijk en de Kardinaal Cardijnlaan wordt geëxperimenteerd met de *straat van de toekomst*, waarbij regenwater, biodiversiteit, ontmoeting en zachte mobiliteit even belangrijk worden als verkeer.

Ook op het vlak van circulair bouwen neemt de stad een voortrekkersrol op. Projecten zoals Cocon, gerealiseerd in voormalige industriële gebouwen op de Nobels-Peelman-site, tonen hoe bestaande structuren maximaal kunnen worden hergebruikt. Het project geldt vandaag als een referentieproject voor circulaire architectuur in Vlaanderen en illustreert hoe economische innovatie, duurzaamheid en erfgoedbehoud elkaar kunnen versterken.

Daarnaast zet Sint-Niklaas sterk in op stedelijke regeneratie. Verlaten fabriekssites, leegstaande winkelgaleries, religieuze complexen en vergeten infrastructuurruimtes worden niet beschouwd als problemen, maar als kansen. Projecten zoals De Weverij, het Patershof, de Reinaertsite en Project 33 onder het spoorwegviaduct maken duidelijk hoe de stad inzet op hergebruik, functiemenging en kwaliteitsvolle publieke ruimte. Daarbij wordt telkens gezocht naar een evenwicht tussen wonen, werken, groen en ontmoeting.

Wat Sint-Niklaas bijzonder maakt, is dat de stad niet alleen inzet op vergroening, maar ook op een geïntegreerde groen-blauwe infrastructuur. Water wordt steeds vaker ingezet als structurend element. In het Sportkringspark werd de Molenbeek opnieuw zichtbaar gemaakt als ecologische drager van het landschap. Het zwembad De Watermolen geldt bovendien als een pionierproject voor riethermie, waarbij warmte uit afvalwater wordt gebruikt voor de verwarming van publieke gebouwen. Daarmee behoort Sint-Niklaas tot de voorlopers van innovatieve energie- en klimaatoplossingen in Vlaanderen.

Ook economisch kiest de stad voor een actieve rol. Als hoofdstad van het Waasland wil Sint-Niklaas zijn positie als regionale centrumstad versterken door ruimte te creëren voor nieuwe woningen, voorzieningen en werkgelegenheid binnen de bestaande stadstructuur. In plaats van verdere verspreiding van bebouwing kiest men bewust voor kernversterking, inbreiding en de transitie van bestaande stedelijke plekken.

De grote verdienste van Sint-Niklaas ligt misschien wel in haar vermogen om verschillende uitdagingen tegelijk aan te pakken. Klimaatadaptatie wordt gekoppeld aan stadsvernieuwing. Erfgoed wordt verbonden met nieuwe woonvormen. Groene infrastructuur wordt ingezet voor biodiversiteit, waterbeheer, recreatie én gezondheid. Hierdoor ontstaat een samenhangende visie op stadsontwikkeling die verder gaat dan afzonderlijke projecten. Sint-Niklaas positioneert zich als voorbeeldstad binnen Vlaanderen. Zij slagen erin om hun ideeën telkens op relatief korte termijn in de publieke ruimte zichtbaar te maken. De stad wil als middelgrote Vlaamse centrumstad een voortrekkersrol opnemen in de transitie naar een klimaatbestendige, circulaire en leefbare toekomst. In die zin is Sint-Niklaas niet alleen een stad in verandering, maar ook een proeftuin voor hoe de Vlaamse stad van morgen eruit zou kunnen zien.

Bufferbekken Klapperbeek		2003
01	 Na tientallen jaren van wateroverlast werd in 2005 het gebied rond de Klapperbeek heringericht met een brede visie op water en natuur in de stad. Er werd een bufferbekken met een oppervlakte van zeven hectare aangelegd. Bij zware regenval loopt het overtollig water in het bekken, van waaruit het nadien geleidelijk afvloeit in de Klapperbeek. Er kan tot 40.000 m³ gebufferd worden. Centraal bevindt zich een grote waterpartij, waarin het silt kan bezinken, zodat de onderhoudswerken beperkt blijven. Het gebied herbergt een grote natuurlijke verscheidenheid aan planten dankzij de aanwezigheid van vochtige laagtes en open waterpartijen. Houkanten met o.a. wilg en els, rietkragen en drassige zones vormen het biotoop voor tal van vogels, amfibieën en insecten. De variatie van het gebied wordt mede in stand gehouden door begrazing met Lleyn-schapen. Dit Welsh ras gedijt goed met weinig beschutting. Het dikpajd is toegankelijk voor voetgangers en heeft een totale lengte van 1200 meter.	Stad Sint-Niklaas i.s.m. Aquafin nv Opdrachtgever: Stad Sint-Niklaas Adres: Klapperbeek
Clementwijk fase 2		2025
02	 De tweede fase van de Clementwijk bouwt verder op de ambitie om een duurzame, groene en klimaatbestendige stadsuitbreiding te realiseren. Ongeveer 380 bijkomende woningen worden ingebouwd in een robuuste groenblauwe structuur, waarbij het bestaande park met meer dan vijf hectare wordt uitgebreid. Water vormt de ruggengraat van het ontwerp: grachten, infiltratiezones en buffers vangen regenwater op en verminderen de kans op wateroverlast. Een centrale parkmeander verbindt natuur, recreatie en wonen met elkaar. Het project verbindt landschap, fietsers en voetgangers krijgen voorrang in een autovrije buurt waar leefwielkultie centraal staat. De gebouwdde groenstructuur versterkt de biodiversiteit, beperkt de ecologische voetafdruk en creëert verkoeling tijdens warme periodes. Door de combinatie van integraal waterbeheer, energiezuinig wonen en een fijnmazig netwerk van publieke groenzones toont de Clementwijk hoe hedendaagse woonontwikkeling kan bijdragen aan klimaatadaptatie en een duurzame stedelijke toekomst.	Masterplan SWECO, ontwerppool LDSRA, MADE Architects, EA+ Architecten, BAST Architecten, Rooilijn Architectuur Opdrachtgevers: Stad Sint-Niklaas i.s.m. Intervaux, Matexi, dannels en Wilcoo Adres: Brusselstraat
COCON		2025
03	 COCON is de transformatie van twee voormalige productiehallen op de Noels-Peelman-site tot een circulaire en sociale hub voor het Waasland. Ontworpen door Studio Tuin en Wereld is Wilcoo de architect, vertrekt het project vanuit een radicale herwaardering van het bestaande. De staten en bodene draagstructuren, vloeren en diverse bouwonderdelen werden maximaal behouden, terwijl recuperatiematerialen uit Sint-Niklaas en andere werven een tweede leven kregen. Flexibiliteit en aanpasbaarheid vormen de kern van het ontwerp. Demonteerbare wanden, zichtbare technieken en onmeekbare indelingen maken toekomstige functiewijzigingen mogelijk zonder ingrijpende verbouwingen. Nieuwe materialen zijn op een maximaal biologiseerend, herbruikbaar of duurzaam wijze toegevoegd. Daarbij geothermie, warmtepompen en zonnepanelen functioneert het gebouw fossielvrij. Volgens de ontwerpers ligt de milieu-impact daardoor viermaal lager dan die van een vergelijkbaar nieuwbouwproject. Vandaag biedt Cocon Circulair ruimte aan circulaire ondernemers, opleidingen en buurtinitiatieven, en toont hoe industrieel erfgoed een katalysator kan worden voor een duurzame toekomst.	Studio Tuin en Wereld i.s.m. MikeOVictor Opdrachtgevers: Stad Sint-Niklaas i.s.m. OCMW en Den Azules Adres: Heistraat 135b
Willy Stevensstraat		
04	 Het inbreidingsproject aan de Willy Stevensstraat toont hoe verdichting kan samengaan met een hoge woonkwaliteit. In plaats van het binnengebede maximaal te bebouwen, werd een ontvankelijk georganiseerd rond een collectieve groene ruimte die licht, lucht en omringend centraal stelt. De groenzone fungeert als een gemeenschappelijk landschap voor bewoners en versterkt de biodiversiteit in een stedelijke omgeving. Wandelverbindingen en autovrije woonstraten zorgen voor een aangename leefomgeving op wandel- en fietsafstand van het stadscentrum. Het project sluit aan bij de hedendaagse visie op kernversterking: compact wonen zonder in te moeten aan open ruimte. Door wonen en groen met elkaar te verbinden, kan de bestaande stedelijke woonomgeving een duurzame klimaatadaptatie, sociale cohesie en een rijker woonmilieu gebuikt binnen de bestaande stadsstructuur.	Diverse ontwerpers Adres: Willy Stevensstraat

06 MAARCH i.s.m. Atelier Ruimtelijk Advies en Createlli Opdrachtgevers: Stad Sint-Niklaas Adres: Baenslandwijk De Baenslandwijk geldt als een laboratorium voor de klimaatbestendige straat van de toekomst. Vanuit het stedelijke lobbenmodel wordt niet alleen ingezet op afzonderlijke groenzones, maar op een samenhangend netwerk van groene ruimtes dat doorloopt van wijkniveau tot in de straat en zelfs de private vooruin. De heraanleg van de Kardinaal Cardijnlaan vormt hiervan het meest zichtbare voorbeeld (zie volgend project). Het park en de speelzones maken deel uit van een groter landschap waarin waterbeheer, biodiversiteit, ontmoeting en spel samenvallen.

05 MAARCH i.s.m. Atelier Ruimtelijk Advies en Createlli Opdrachtgevers: Stad Sint-Niklaas Adres: Baenslandwijk De Baenslandwijk geldt als een laboratorium voor de klimaatbestendige straat van de toekomst. Vanuit het stedelijke lobbenmodel wordt niet alleen ingezet op afzonderlijke groenzones, maar op een samenhangend netwerk van groene ruimtes dat doorloopt van wijkniveau tot in de straat en zelfs de private vooruin. De heraanleg van de Kardinaal Cardijnlaan vormt hiervan het meest zichtbare voorbeeld (zie volgend project). Het park en de speelzones maken deel uit van een groter landschap waarin waterbeheer, biodiversiteit, ontmoeting en spel samenvallen.

01 Stad Sint-Niklaas i.s.m. Aquafin nv Opdrachtgever: Stad Sint-Niklaas Adres: Klapperbeek Na tientallen jaren van wateroverlast werd in 2005 het gebied rond de Klapperbeek heringericht met een brede visie op water en natuur in de stad. Er werd een bufferbekken met een oppervlakte van zeven hectare aangelegd. Bij zware regenval loopt het overtollig water in het bekken, van waaruit het nadien geleidelijk afvloeit in de Klapperbeek. Er kan tot 4000 m³ gebufferd worden. Centraal bevindt zich een grote waterpartij, waarin het silt kan bezinken, zodat de onderhoudenwerken beperkt blijven. Het gebied herbergt een grote natuurlijke verscheidenheid aan planten dankzij de aanwezigheid van vochtige laagtes en open waterpartijen. Houkanten met o.a. wilg en els, rietstragen en drassige zones vormen het biotoop voor tal van vogels, amfibieën en insecten. De variatie van het gebied wordt mede in stand gehouden door begrazing met Lleyn-schapen. Dit Welsh ras gedijt goed met weinig beschutting. Het dikpajd is toegankelijk voor voetgangers en heeft een totale lengte van 1200 meter.

06 MAARCH i.s.m. Atelier Ruimtelijk Advies en Createlli Opdrachtgevers: Stad Sint-Niklaas Adres: Baenslandwijk De Baenslandwijk geldt als een laboratorium voor de klimaatbestendige straat van de toekomst. Vanuit het stedelijke lobbenmodel wordt niet alleen ingezet op afzonderlijke groenzones, maar op een samenhangend netwerk van groene ruimtes dat doorloopt van wijkniveau tot in de straat en zelfs de private vooruin. De heraanleg van de Kardinaal Cardijnlaan vormt hiervan het meest zichtbare voorbeeld (zie volgend project). Het park en de speelzones maken deel uit van een groter landschap waarin waterbeheer, biodiversiteit, ontmoeting en spel samenvallen.

01 Stad Sint-Niklaas i.s.m. Aquafin nv Opdrachtgever: Stad Sint-Niklaas Adres: Klapperbeek Na tientallen jaren van wateroverlast werd in 2005 het gebied rond de Klapperbeek heringericht met een brede visie op water en natuur in de stad. Er werd een bufferbekken met een oppervlakte van zeven hectare aangelegd. Bij zware regenval loopt het overtollig water in het bekken, van waaruit het nadien geleidelijk afvloeit in de Klapperbeek. Er kan tot 4000 m³ gebufferd worden. Centraal bevindt zich een grote waterpartij, waarin het silt kan bezinken, zodat de onderhoudenwerken beperkt blijven. Het gebied herbergt een grote natuurlijke verscheidenheid aan planten dankzij de aanwezigheid van vochtige laagtes en open waterpartijen. Houkanten met o.a. wilg en els, rietstragen en drassige zones vormen het biotoop voor tal van vogels, amfibieën en insecten. De variatie van het gebied wordt mede in stand gehouden door begrazing met Lleyn-schapen. Dit Welsh ras gedijt goed met weinig beschutting. Het dikpajd is toegankelijk voor voetgangers en heeft een totale lengte van 1200 meter.

Sint-Niklaas: de stad als ecosysteem

- 01 Bufferbekken Klapperbeek
- 02 Clementwijk fase 2
- 03 COCON
- 04 Willy Stevensstraat
- 05 Sportkingspark en Sportoase De Watermolen
- 06 Groene lob Baenstandwijk
- 07 Straat van de toekomst
- 08 Project 33
- 09 Casinopark
- 10 Winkelwandellus
- 11 Reinaertsite
- 12 Vakschoolhof
- 13 Grote Markt
- 14 Jef Burmpark + Huis Myle
- 15 Steenbeekhof
- 16 Romain De Vidtpark
- 17 Skatepark De Witte Molen
- 18 Woonerf De Weverij
- 19 Sint-Rochushof
- 20 Koklenberghof
- 21 Patershof
- 22 Bobijnhof

